

Plantenziekten aan basis 100-jarige universiteit

Doriet Willemen

KNPV

Het zal weinigen ontgaan zijn dat de Wageningse universiteit in 2018 honderd jaar bestaat. Het hele jaar door zijn er uiteenlopende activiteiten, tentoonstellingen en symposia georganiseerd, vaak in aanwezigheid van hoogwaardigheidsbekleders en andere gasten. Hoewel Wageningen University & Research (WUR) officieel een eeuw oud is, gaat de historie van de universiteit verder terug en daarbij speelt fytopathologie een belangrijke rol.

Verjaardagsfeest

Allereerst een kleine greep uit de festiviteiten die gehouden werden ter gelegenheid van het 100-jarig jubileum van de Universiteit Wageningen:

- Koning Willem-Alexander plant een Chinese rubberboom (*Eucommia ulmoides*) op de campus en praat met onderzoekers, studenten en alumni over nieuwe ontwikkelingen op het gebied van CRISPR-Cas en plantenonderzoek.
- Samen met KeyGene en SeedValley is er een middag georganiseerd 'Plantenveredeling: successen uit het verleden, voedsel voor de toekomst!' met lezingen en ontmoetingen tussen veredelingsbedrijven en studenten.
- Mark Rutte opent op 3 september het academisch jaar waarbij hij in zijn speech stelt: "WUR is in het buitenland een van de belangrijkste visitekaartjes van ons land. Wageningen is vaak bekender dan Johan Cruijff, Martin Garrix en de stroopwafel. In China wordt de Randstad gezien als Wageningen-West."
- In museum De Casteelse Poort in de Wageningse binnenstad is een half jaar lang de

tentoonstelling *Gemaakt voor Stad en Wereld* te bezichtigen. Hierbij is niet alleen aandacht voor wetenschappelijke ontwikkelingen maar komen ook cultuur, hobby's, mijlpalen en historie aan de orde.

- De onthulling van twee blijvende aandenkens op de campus: een nieuw carillon en het kunstwerk *Must Leave*, een gigantische geelgerande waterroofkever, die opstijgt uit de vijver.

Studenten van de Wageningse krachtsportvereniging helpen de kunstenaar bij het in elkaar zetten van de kever *Must Leave*.

Oprichting van de Landbouwhogeschool in Wageningen

De oprichting van de Landbouwhogeschool in 1918 is niet zonder slag of stoot gegaan. Er gaat een hele geschiedenis aan vooraf. In 1869 wordt in Wageningen een gemeentelijke HBS gesticht. Het is de bedoeling om hier een landbouwschool aan te verbinden en de gemeente doet financiële en materiële toezeggingen om dit mogelijk te maken. Zo stelt het gemeentebestuur grond en gebouwen beschikbaar. In 1873 start het onderwijs aan de landbouwschool te Wageningen. In 1876 neemt het Rijk de onderwijsinstelling over en sticht de eerste Rijkslandbouwschool in Nederland. In 1904 ontstaat hieruit de Rijks Hoogere Land-, Tuin- en Boschbouwschool (RHLTBS) na samengaan met de plaatselijke Tuinbouwschool. Vanaf 1908 gaan er in Den Haag stemmen op om de RHLTBS te upgraden tot Hogeschool.

Bij de ontwikkeling van het landbouwonderwijs in Wageningen speelt Jan Ritzema Bos een grote rol. Deze plantenziektekundige is vanaf 1873 docent in de plant- en dierkunde aan de

Koning Willem-Alexander laat zich informeren over onderzoek aan planten bij WUR (foto: Guy Ackermans).

landbouwschool te Wageningen. Om erachter te komen welke plantenziekten en insecten schade veroorzaken in gewassen, vraagt hij telers om zieke planten in te sturen. Op deze manier legt hij de basis voor plantenziektkundig onderzoek in Nederland. In 1895 vertrekt Ritzema Bos naar Amsterdam voor zijn benoeming tot de eerste Buitengewoon Hoogleraar in de Phytopathologie aan de Universiteit van Amsterdam. In 1906 keert hij weer terug naar Wageningen. Het is volgens hem niet mogelijk om studenten op te leiden tot goede plantenziektkundigen als zij geen praktijkervaring kunnen opdoen: “De studie der phytopathologie kan alleen tot haar recht komen aan eene inrichting van Hooger Landbouwonderwijs”. Ritzema Bos is in 1911 dan ook een groot voorstander van het initiatief van de regering om in Wageningen een Landbouwhogeschool op te richten. Toch is het nog lang geen gelopen race. Utrecht en Amsterdam zien niets in het plan en er volgt jarenlang gesteggel over de vestigingsplaats van de nieuw op te richten academische opleiding. In Wageningen trekt Ritzema Bos zich er weinig van aan en maakt zich sterk voor het oorspronkelijk plan. Uiteindelijk valt in 1917 een besluit en op 9 maart 1918 wordt, in aanwezigheid van Prins Hendrik, de Landbouwhogeschool in Wageningen officieel geopend. Veel leraren van de eerdere Wageningse landbouwscholen, waaronder Ritzema Bos, krijgen nu een aanstelling als hoogleraar.

Toen en nu

In het oprichtingsjaar heeft de Landbouwhogeschool ruim 250 studenten, waarvan ongeveer twee derde afkomstig uit Nederland, een kleine derde uit Nederlands Indië, drie studenten

Herinneringsbord ter gelegenheid van de opening van de Landbouwhogeschool in 1918.

De buste van Jan Ritzema Bos staat nog steeds in het Radixgebouw van de Wageningse universiteit.

uit de Antillen en twaalf uit het buitenland. Tegenwoordig liggen de verhoudingen, evenals de aantallen, iets anders. Op de tentoonstelling in De Casteelse Poort is goed te zien hoe de sfeer en de cultuur op de universiteit in een eeuw veranderd is. Twee bezoekers van de tentoonstelling merken op dat de zwart-wit foto van een bordes vol waardige mannen wel heel anders oogt dan de groepsfoto's die tegenwoordig gemaakt worden van een academische afdeling: “Moet je kijken! Allemaal netjes naast elkaar en keurig in het pak. Nu staat iedereen gewoon door elkaar heen in een spijkerbroek en T-shirt!”.

Na 68 jaar bekend te hebben gestaan als Landbouwhogeschool, verandert in 1986 de naam in Landbouwuniversiteit Wageningen. Daarna volgt nog Wageningen Universiteit (2000) en sinds 2009 hanteert de voormalige RHLTBS de Engelse benaming Wageningen University & Research.

Bronnen

Gemaakt voor Stad en Wereld, tentoonstelling Museum De Casteelse Poort, 27 mei-28 oktober 2018.

Horsten, J. (2016). *Het verleden van onze toekomst, Kroniek van de Koninklijke Nederlandse Plantenziektkundige Vereniging*. Wageningen: KNPV.

Websites: www.wur.nl, www.rijksoverheid.nl en wikipedia.org